

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

Si a patre quis fuerit manumissus

[urn:nbn:de:bsz:31-319543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319543)

Scrip-
tus ex
laudo. vide
qd no. bar. i.
.l. i. s. de ar-
bi. r. i. l. si so-
cietate. s. ar-
bitroz. in. iij.
col. in. q. an
ex snia arbi-
trioriat ac-
tio. s. p. fo-
cio. r. vide
bar. i. suo pti-
lio. incip. vi-
sa costitu. ad
bart. h. vide
et no. p. bar.
i. l. si qd arbi-
tratu. de. v. b.
obl. r. l. i. s. C.
de. pben. ep.
r. i. l. si qd ex
plensu d. epi-
aud. r. flo. in
rep. v. l. si so-
cietate. s. ar-
bitroz. p. fo-
cio. r. inno. r.
d. an. i. e. qn
taualio. d. iu-
re iur. r. in. c.
h. e. r. p. glo.
io. an. r. add
qd ut pluri-
muz arbitra-
meta vocaf
lauda: ut per
bar. i. d. p. i.
ci. v. i. a. p. h. e.
factu sic nar-
raf viget i ci-
uitate ceteri-
ni. r. tene me-
ti q. l. ex lau-
do no oriat
actio: orit tñ
ex pte p. p. o.
missi qd est
no.
C Si quis a
parete fuerit
manuissus
rubri.
b C Quero
an. an. hodie
testm filij sub-
iaceat qrele.
adde bar. i. l.
si a milite. s.
.i. de. tes. mi.
r. qd in filio
doctore. vi-
de. j. i. l. i. s. e.
r. alius.
c e Adici-
pat. s. s.
nepos. r. q. si
ro bart. tex.
vid r. ibi imo-
la in. d. l. post
dotez.
d C. s. si pa-
res. ad intel-
lectu h. s. vi-
de. l. stipula-
tio h. mo co-
cep. d. v. ob.
r. h. no. p. bar-
to. i. l. h. C. d.
pact. r. gl. i. l.
pactum. C. d.
col. vbi bal. i.
iij. op. r. gl.
in. l. h. qn. s.
.i. i. v. p. gra-
uari. C. de i.
offi. testa.

Scriptus

Ad hoc vt he-
res possit hac
bo. pos. agnoscere requiritur qd ipe cer-
tus sit demonstratus in testamēto r qd certa por-
tio sibi deferatur. alias secus. C. No. qd heres dz
demonstrari certa demonstratione: ut. l. i. i. ubem.
C. de testa. r. l. hac p. l. i. i. s. C. qui tes. fa. pos.
C. Secūdo no. vt valeat instō dz eē certa portio
instituti que sibi deferat. C. Itē op. r. videt qd ta-
lis institutio nō valeat: vt. l. si qd ita de here. isti.
Sol. in glo. r. pbatur bec so. in. l. i. s. de here. in-
sti. C. Sed ad hāc so. op. de hac. l. i. qd si ita. vbi
conditio de presenti. lz sit falsa nō viciat. So. ibi
fuit p. ditio alternatiua vna de presenti alia de fu-
turo. vnde lz cōditio de presenti sit falsa: tñ pp il-
lam de futuro nō vitiatur. Itē vī qd defectus cō-
ditionis nō vitiet: ut. l. i. s. h. sub cōditione. C. e.
r. de cōdi. insti. per totum. So. ista conditio que
pendet ex volūtate testatoris: si nō impletur rema-
net testamentū validū: vt. l. i. s. de here. inst. r. l.
si qd ita. e. ti. r. erit practica si qd instituit aliquez
ea pte qua instituit in prio testō: tñc iste institutō
est bonorum possessor ex scōo testō ligdato p of-
fensionē primi. sicut dico in laudo. nā nō agitur
ex laudo: qd ex snia arbitri nō oritur actio: vt. l. i.
C. de arbi. Itē snia arbitri est qd az datus: vt. l. si
meis. s. recepisse. s. de arbi. r. sic agef ex dco cō-
promissi ligdato r declarato per lauduz postea
latum.

C Si a patre qd fu. ma. Rica.
Ex. Rica. sequenti.

C An testamentū filijfa. irritetur pp preteritio-
nem parentum.

C Continuat hāc rubricā glo. r bene r etiā i gl.
sunt subtiles. q. aduerte ad eas. C. Primo qrit
gl. quare hic iuriscōsultus fecit mētionē filij emā-
cipati. Ad hoc respondet glo. r bene: qd fm ista
tēpora filius in prāte constitutus nō pōt facere
testm. ideo nō erit necessaria p. tab. Poterat tñ
testari filijfa. de castrensi vel quasi: r tñc nō sub-
iacet querele vel cōtra tab. vt. l. h. C. de inof. test.
r sic de filiofa nō erat tractādū. sed de emācipa-
to tñ. C. Quero an. sit verū hoc hodie qd testm
filijfa. nō subiaceat qrele vel p. ta. in castrensi vel q.
si. Dicit glo. qd ad dicit qd sic. lz se pfirmāt auē. p.
byteros. C. de epi. r. de. Circa hoc sunt glo. var-
rie. quidā dicūt qd etiā oliz nō hēbat locū quere-
la vel p. ta. in castrensi vt qñ. ita no. in. l. q. de inof.
C. de inof. test. r. de li. pte. auē. ex cā. r. s. de inof.
tes. l. i. Alij vidētur dicere idē. hodie tñ in hoc ē
mutatū: qd hodie pōt agere p. ad legitimā con-
ditionē ex. l. ita no. in auē. p. byteros. C. de epi. r.
de. r. l. cū lege. e. ti. r. de san. episc. in auē p. byte-
ros. Alij gl. dicūt qd iura antiqua in hoc sūt cor-
recta. ita no. hic. alia est in. l. papi. s. pap. s. de in-
offi. tes. alia est in auē. in testō. C. ad tertul. i. l. si.
C. de inof. tes. Itā ultimā partē h. de ra. quā
puto verā. rō qd in corpe: vt cū de ap. cog. s. cās
r se. d. qd testm filijfa. irritat pp pteritionē vel ex-
heredationē parentū pterquā quo ad legata. lz
filijfa. nō pōt testari nisi in castrensi vel quasi.
go videtur qd debeat irritari.

Emancipatus

hic qd
p. preteritō hz p. ta. Cōtra imo qre-
lam: vt. l. p. filij. s. de inof. tes. Dicit
glo. expone qrelā. i. p. ta. hoc est face-
re violētā littere. Quare dic. ibi loqitur in pte q
nō dz institui: qd filij pcedebat: qd erat ex ordine
descēdentiū. hic nō debebat institui: qd nemo euz
pcedebat. Site habuistis in. l. i. s. h. p. s. de p. i. u.

gen. cū eman. lib. r. l. si qd exheredato. s. de iust.
tes. r. iō pteritō hētur p exheredato sicut dicim⁹ i
preteritōe materna vel materni gñis. C. Dicit h
ideo hz p. ta. qd filius emancipatus querebat sibi
qro vtrū hoc edictū hodie cessat cū filius in prā-
te hodie nō qrat nisi vsufructū. Et. se nō firmat
Glo. r. opi. Bug. insti. qui. mo. ius pa. po. fo. s.
.i. quod puto verū: qd lz cesset vna rō: tamē alia
remanet: qd est p. naturalis r dz succedere filio
ordine turbato: vt. l. naz r parentib⁹. s. de inof.
test. pro hoc. j. e. l. in fi. r. qd not. j. de priui. cre. l.
vener. s. in bonis. r. insti. de nupt. s. affinitatis.
C. Quero que sit vna inter bo. pos. p. ta. que dat
p. rono r illā que datur p. r. Dicit vt in glo. r bene.
C. Quero qd si iste filius decedit intestatus. Bi-
cit glo. hēbit vñ liberi vel vnde parētes. r ita no.
in. l. qui se p. r. in fi. glo. mag. C. vñ liberi. C. Bi-
citur hic auus pauus rē. quid de ulteriorib⁹. di-
cit glo. idē per. l. i. s. parētes. j. de gradib⁹. meli⁹
facit. l. i. s. gñalr. s. de. prestā. C. Quero qd de
ascēdentiibus p lineaz maternā. Rñ. nō hz cōtra-
ta. qd pteritio p exheredatione hētur: vt. l. cūz fi-
lium. C. de inof. te. r. facit. l. illud. s. ad testamen-
ta. s. de cōtra ta. C. Ultio scias qd ubiqz i hoc
ti. vel in ti. de p. ta. datur pterito p. ta. hodie ē ve-
rum si preterit cū cā. alias statiz testm est nullum
sicut si eēt preterit⁹ filius su⁹: vt. s. aliud quoqz
capitulū. in auē. vt cū de ap. cog. Dices tu quō
pōt esse qd pretereat cū cā: nōne est exheredare.
rñ. non qd exheredare est ab hereditate priuare:
vt. l. iij. C. de lib. prete. vnde dicit filij nō instituo
quia tale quid fecit. vel lego. r. qd tale qd fecit.
r ista est pteritio cū cā. ita debetis intelligere.

Aepos

Mo. casum mirabile quo fm
hec iura filijfa. hz heredem.
C. Op. de. l. i. j. de castre. pe. So. hic spāle r silt
est spāle in dote ita hētis no. in. l. post dotē. s. fo-
ma. Sed hodie indistincte filijfa. hz heredē in
aduēncijs: vt. l. quod satis. C. de bo. que libe.

Ex. s. sequenti.

C An datū simplr filio cōputet in legitimam.

Si parens

Mo. duos casus in q
bus p. repellit a p. ta.
C. Op. de. l. si quādo. s. illud. s. de inof. tes. So.
aliud i filio: vt ibi. aliud in pte: vt hic. Vel aliter
dicit glo. qd si p. succedat filio ex pacto: qd emā-
cipat p. ta. fiducia. r sic p. pactū pōt repelli. secus
in filio nō plz. quare dic hic p. accepit tñ quātū
ad qrtā sufficit: iō nō hz p. ta. vt hic. dū dicit qrtuz
satis est. sed in. l. p. r. minus accepit r hoc est ve-
rum. C. Quero d. h. ne iudicia eius ingetaret.
quero qd si dedit simplr p. filio vel filius patri
tñ qd sufficiat ad legitimā. Dicit: vt. l. cū quo. i. si.
s. ad. l. fal. Mo. ob. l. si qñ. s. gñaliter. C. de inof.
tes. vbi nō iputatur bona. nisi sit dictū: qd ibi lo-
qitur qñ est certū qd pater donat. sed nfa. q. loqui-
tur. vbi simplr dat trāsferēdo dñium. nō aut ap-
paret qualr det. r iō dixi hoc anno qd si p. q mit-
tit filij in monasteriū r ponit certā quātitatē pe-
cunie in altari qd illa pecunia sic simpliciter data
cōputat in legitimā. ur. l. cū quo ad. l. fal. r. s. di-
pi. Itē imutatur ad filitudinē dotis que cōputa-
tur i legitimā: vt. l. qm nouella. C. s. inof. te. cur⁹
dotis loco istud quod datur filie intranti mōaste-
riū succedit. r ita d. in vulgari. Itē predicta oīa
intellige fm iura antiqua hz que sufficiebat dari
quoquo relicti titulo. sed hodie oz qd hēat aliqd
iure institutiōis: vt. d. s. aliud. alias testm nō va-
leret: vt ibi dicitur.

Est et alius. Dicit habetis qd si filij
ulsa. cepit militare cō

C Si dedit
simpliciter.
qro nunqd
datū simpli-
citer filio in
legitimā cō-
putet. r not.
ad. l. si qñ. C.
de inof. te. r
est singularis
limitatio hz
imol. in. l. ti-
cio centū. s.
ticio genero
de p. i. r. de.
r vide eūdē
in. d. l. cū qd
C. Cōputat
in legitimāz
no. p. eo qd
dal mōaste-
rio p filia ad
de bart. i. d.
s. ticio gene-
ro. in fi. r. idē
dicit bal. i. l.
qm nouella.
in fi. C. de l.
o. s. tes. r per
ista die bal.
in. l. h. in. xij
col. C. d. do-
promissa. qd
pater teneat
dotare filiaz
volentē igre-
di mōasteriū

q. s. r. e. ali. glo. idē testa mēta docto rū nō stabu lanf r. istam glo. all. doc. in. l. miles. i prin. j. de re iudi. b n On vs. q. hēat reuocato: iā An fili? r. e. pater reuo / cēt bona i eo rū fraudem alienata add bal. in. l. h. d. reuocā. hio q. i frau. cre. r. no. p. doc. in. s. uē figo. j. isti. d. acti. r. bal. i. l. i. in anpe. col. i. v. viter. j. de inoffi. dōa. r. bar. r. bal. in. l. ij. i. fi. C. si qd i fra. pa. r. qd no. bar. to. in. l. here. C. de bo. au. C. de iud. pos. C. Est dona tio. h. legat. bal. i. l. h. C. de reuo. do. d. C. At es a li enuz. Et ista ē magis cōll littera. atten de tū q. v. idē q. h. sit p. casuz i. l. pa. pi. s. figo im pubes. s. de inof. te. r. v. de bonū tex. i. l. heredita. j. de bo. au. i. i. d. i. pos. fi. r. ibi bart. r. p. riu tenuit ipemet bar. i. l. i. s. h. nec r. ipuberi. s. de col. bo. e p Antoni us. h. l. est no. h. do cto. in. l. frēs C. de inoffi. te. r. ibi vide C. De bo. pos. ex te. mi li. rub. f n On est dubiū. No. r. adde bar. i. l. h. C. de testa. p. h. q. a iure cōi recedat tali tpe iuxta no. in. l. de etate eū si. ad tre. r. adde quod floriant. i. l. militis d. te. mil. p. illum tex. vult dici posse q. sicut milite testan te in p. hictu belli ē remis sa solennitas testū i testō. idē cēt in pa gano testāte

tra eius testm nō daf 3 ta. in aliquo nec in castrē si vel quasi: nec in alijs bonis. Hoc puto hodie q: cū in castrēsi vel qsi hēat locuz querela multo magis in alijs. Querit glo. qd si cepit milita re alia militā: ut q: doctor uel aduocat. gl. idē q: fauores sunt ampliandi qd no.

Patrem. Done casum fm tertiam lec. r. dic p. fuit iustitutus in testō filij. r. per errorē petijt r. accepit 3 tab. que ritur vtrū possit redire ad h. tab. Et ruidetur q. sic. vel forte esset meli. dicere q. p. accepit bon. pos. 3 ta. tū testm erat nullū r. poterat ab intesta to succedere. Lerte pōt redire ad ius suuz: vt ab intestato succedat. Itē ponit glo. casuz hic alijs modis de quibus nō curo.

An p. vel filius habeat reuocatoriā in bonis per ipso alienatis. Ex. l. sequenti.

On usqz. Nec est singularis. l. r. alibi nō repitur.

Op. q. qnqz etiā ingenui cogunt alie nare vel emere: vt. l. iul. i. s. idē celsus. s. de acti. emp. So. ibi speciale vt no. i. l. i. i. i. C. de 3 ben. emp. C. Itē op. j. si qd in frau. patro. l. h. vbi fili us arrogatus h. reuocatoriā in bonis p. ris alie nantis in fraudē. So. ibi in quarta que debet fi lio arrogato tanq. es alienū. secus si in alijs. Al melius r. est casuz ecōuerso q. filius hēat reuoca toriā in bonis p. ris: r. nō p. in bonis filij: ut hic pro hoc. j. vñ le. l. scripto in fi. Itud est multum dubiū pp rōnez hic positā que dicit q. nō est cō ueniēs q. liberis hoibus r. c. Ex. examinat. C. si qd in frau. pa. l. i. in. v. j. q. decretiste in. c. rainuti. extra de test. r. ibi videt casuz. Finaliter dicerem si qd alienatio fuit facta titulo lucratiuo: vt ex cā donationis pōt reuocari p. querelā inofficiōse donatiōis taz a p. rē q. a filio si per dona. ledere f. hā illa querela est iuducta ad similitudinē querele inofficiōsi testī: vt. l. vlti. C. de inof. tes. sed quere la inof. tes. datur p. in bonis filij: sicut filio in bo nis p. ris. ergo idē in querela inofficiōse donatio nis. Si vero alienatio fuit facta titulo oneroso: ut ex cā venditiōis: tūc si est facta precio minori: tūc in eo q. vltra valet res q. fit precū est dona tio: vt. l. i. C. si quid in fra. pa. r. tūc idē q. pōt re uocari per querelā inofficiōse dona. Si hō ē alie natio facta in fraudē ita q. emptor participauit fraudē: nec ullo modo est dona. tūc descendit bus in bonis ascendituz daf reuocatoriā: vt. l. vlt. j. si qd in frau. pa. si eniz hoc cōcedit filio ar rogato multo magis naturali: vt. l. h. q. de p. i. i. cuz emā. lib. nec est dicendū q. illa quarta debea tur: vt es alienū: q. illa quarta nō debet. in vita patris. sicut nec q. rta que debet filio naturali: ut. l. i. s. si ipuberi. s. de colla. bo. s. pater in bonis filij nō h. reuocatoriā. rō: q. ita nō debetur here ditas patri sicut filio. Hō ob. ista ratio: q. nō est vrgens rō: vt. l. ult. si qd in frau. pa. ita d. intelligi qd no. in. c. rainuti. ex de test. Ex. aliter in. l. i. C. si qd in fra. pa. C. Quero cū hodie liberti ha beant tanq. ingenui p. au. ut liberi de cetero. an sit sublat. ti. si qd in fra. pa. glo. dicit q. non.

Antonius. est ista ps cōsti tuta. Dicit glo. iij. vt in glo. r. cōstat ho die in au. nouissima. C. de inof. te. C. Quero ad hoc: vt cōpetat bo. poss. p. ri. an regratur aditio hereditatis. Rū. aut rescindit in totū r. requirit aditio. alias secus. dixi in. l. illud de 3 ta. C. Alti mo quero vt in glo.

De bo. pos. ex testō militis. Rica.

On dubium. Fili res r. pri uati existētes in acie belli pnt testari quo mō volūt taz in terra q. in mari. b. d. C. No. tex. ibi tū in p. cinctu r. c. qd facit ad id qd fuit anno tpe mortalitatis: qa maximū preliū fuit iter deum r. hoies: r. iō pp ta lia cēt bonuz puideri: vt ultime uoluntates etiā nō solēnter facte valerent: qm nec testes nec no tarij reperiri potuerunt.

De iure patronatus. Rica.

Patronorum. Accusat vt facere accusari r. man. i ferre sunt paria: ut. l. inimicitie. s. de his q. ut indi. Itē no. q. minus peccatū est in faciēdo q. in nō faciēdo.

Liberti omnes. Op. j. s. ope. li. l. medicus. Sol. ibi p. miserat operas. hic non.

Quis tutor. Op. q. nō potuit se ex cūsare: q. acceptauit legatū: vt. l. ex snia. s. de te. tu. So. nō potuit se excūsare de iure vt accepit le gatū ignorās onus legati. Itē op. de. l. ab admi nistratiōe. C. de le. So. ibi nō erat qd tutori im putaret: q. erat miles qui administrare nō pōt. C. Alti mo no. q. apud aliq. pōt eē ius patro natus: h. nō cum effectu.

Ura libertorum. Op. de. l. iij. j. de interdi. r. rele. glo. solu. sed dic q. ista sunt paria q. quedā sunt iura p. rōnatus que nō pnt in heredē extraneuz trāsi re r. illa ad fiscū nō transeūt. sed si trāseūt ad he redē extraneuz: tunc transeūt ad fiscum: ut. l. i. j. de bo. li. r. ita 3 glo. in. l. diui fratres. j. e. ri. Pre dicta vera: nisi in crē lese maie. vt. l. q. s. q. j. ad. l. iul. maie. vbi dānato p. rē dānatur filius.

Digere. Not. q. masculinuz cōcipit femininum. Op. de. l. si ita scriptuz. s. de leg. ij. vbi iuri de futuro nō pōt renunciari. so. ibi i repudia tiōe: hic i delicto quod tollit ius futurū: vt hic. r. l. quidā. s. hereditatē. de dona. r. l. q. sup. stite. de acq. here. Alij habēt 3 de. l. si ita scriptisset. q. bec puiso in masculo porrigit ad feminam fa uore matrimonij: vt no. in spe. de dispu. r. alle. s. post bec. h. vbi vero masculinum.

Quāuis. No. q. l. gñaliter loquē restringit per rōnez: ut ibi lo cū hēat lex vbi est rō. 3 in. l. p. spexit. j. qui r. a qui bus. so. qnqz nisi per rōnem restringeret q. pu niret 3 mentē legis: r. tūc restringit: ut hic. r. l. ij. C. de nora. Quqz q. nō puniret. sed amitteret lucrū: r. tunc nō restringit nisi per aliā. l. vt in cō trario. Quqz nisi legis restrictio fiat: q. lucrare tur indebite: r. tūc restringit: ut. l. ut gradatuz. s. r. si lege. de mu. r. ho. r. hoc no. Ex. in. l. i. C. que sit lōga cōsue. r. ista sūt ar. ad multa no. ut pono in. l. omnes ppli. in materia de interpretatiōe i strictiua.

Lege iulia. No. legē remittere iu ramentuz sicut papa: vt. l. h. s. h. q. cau. r. l. h. in prin. j. ad mūi. C. Que ro qd si vouit castitatem uel nō 3 here matrimo niuz. Sol. ut no. in. c. i. r. ij. extra qui cleri. vel vo. Sed si hoc est verū qd hic dicit patronus nō iur

tpe pestis co raz duobus testib. q. illo tpe pp picu lum pauci te stes hēri pnt p h. ēt addu cebat. l. h. s. r. te. mi. r. istā l. r. gl. i. l. feri narios in. l. sol. C. de tes. mili. Itē ad ducebat: q. tps guerre r. pestis eqpa r. ank: vt no. i l. naturaliter p. doct. j. de vluca. r. in. c. ex trāmissa. de p. c. tu vi de in termis ag. i. l. p. hictū tur. s. codici li. de iure co dic. r. ad bar. to. hic adde vñ veruz p. Ro. in. l. h. q. in graui. s. h. h. s. ad f. l. l. r. vide r. in auc. fi. militer de te stamēto scō tpe pestis. C. ad. l. falci. C. De iure patronatus. Rubrica. s. i. Ura li: bertoz lese maie. ad de gl. r. bar. in. l. i. C. de bo. lib. h. C. s. Quā uis. vid. imo. l. i. cū tale. s. legato. de p. d. r. d. r. bar. r. imol. i. l. i. s. h. j. de vo na. an cessan te rōe cesset dispō. C. Interpre tā tōe restricta vide p. bart. in. l. i. s. nun ciatio. d. op. no. nū. r. i. l. si p. stante. in p. simili quest. to. sol. ma. fa li. in. l. i. C. d. nox. imo. i. l. s. v. o. s. d. vi ro. so. ma. et p. bart. i. l. h. s. in p. putatiōe. C. de iure deli. h. C. s. lege iu lia. h. c. s. al le. bal. i. l. ij. in fi. C. de in dict. vidui.